

Zerrenin; vazife sonunda "elhamdülillah" demesini nasıl anlamalıyız?

Canlı cansız, şuurlu şuursuz bütün mahlukat Allah'ı tesbih, tahmid ve tekbir ederler. Nitekim Kur'an'ın çok ayetlerinde şuurun alametleri hükmünde olan tesbih ve zikir cansız varlıklara izafe edilmiştir. Bu ayetlerden bazıları şunlardır:

"Göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'ı tesbih etmiştir. O, Aziz'dir, Hakîm'dir." (*Hadid, 57/1*)

"Yedi gök, arz ve bunların içinde bulunanlar, O'nu tesbih ederler. O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur, ama siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O, Halîm'dir, çok bağışlayandır." (*İsrâ, 17/44*)

Hamd, kulluğun simgesi ve başlı başına bir ibadet olduğuna göre sadece insana has bir olgu değildir. Bu yönüyle kainattaki bütün mahlukat onunla ilgilidir. Toprağın bağrına atılan bir tohum, çatlamak, başını topraktan çıkarmak ve güneşe doğru filizlenmek için "**bismillah**" der. Ama biz onun dilini anlamayız. Yumurtaları üzerinde yatan kuş, yavruları için "**bismillah**" der; ama kendi lisanında. Ağaçlar, mevsimi geldiğinde meyve vermek için "**bismillah**" derler; ama insan bunun farkında değildir.

Cansız varlıkların tesbih, tekbir ve tahmidini üç şekilde anlayabiliriz:

Birisi, lisan-ı haldir. Nasıl dilencinin boynunu büküp elini açması, konuşarak istemsinden daha fasih ve etkili ise, bir atom zerresinin de harika ve mükemmel işlere mazhar olması ve hal diliyle Onu övmesi en az konuşmak kadar fasih ve etkili bir dildir.

İkincisi, her şeye nezaret ve vekalet eden meleklerin, cansız ve şuursuz varlıklar adına şükür ve tesbihte bulunmasıdır. Evet, nasıl güneşe nezaret ve vekalet eden melek varsa, küçük bir yağmur damlasına ve bir atom zerresine de nezaret ve vekalet eden melekler vardır. Ve melekler onların bir cihetle lisanı ve şuurudurlar.

Üçüncüsü, bizim bilmediğimiz veya anlayamadığımız bir boyut ve buud ile şükretmeleridir. Nitekim yukarıda mealini verdiğimiz ayet (*İsra, 17/44*) bizim anlayamadığımız ve dillerine vakıf olmadığımız varlıkların da olduğuna işaret ediyor...